

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 475-A SESIUNE PLENARĂ DIN 26 ȘI 27 OCTOMBRIE 2011

Avizul Comitetului Economic și Social European privind antreprenoriatul social și întreprinderile sociale (aviz exploratoriu)

(2012/C 24/01)

Raportor: **dna Ariane RODERT**

Prin scrisoarea din 6 iunie 2011, vicepreședintele Comisiei Europene, dl Maroš ŠEFČOVIČ, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, a solicitat Comitetului Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Antreprenoriatul social și întreprinderile sociale (aviz exploratoriu).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 octombrie 2011.

În cea de-a 475-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 octombrie 2011 (ședința din 26 octombrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 106 voturi pentru, și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În opinia CESE, inițiativele de promovare a întreprinderilor sociale trebuie privite în contextul noțiunii mai largi de întreprindere socială, dat fiind că sunt necesare măsuri în toate etapele ciclului de viață ale acesteia.

1.2 Antreprenoriatul social constituie un element esențial al modelului social european. El se află în strânsă legătură cu Strategia Europa 2020 și aduce o contribuție semnificativă la bunul mers al societății. Prin sprijinirea și promovarea antreprenoriatului social, sunt valorificate potențialul său de creștere și crearea de valoare socială. CESE sprijină inițiativa Comisiei de a crea un cadru politic și un plan de acțiune pentru promovarea întreprinderilor sociale în Europa și subliniază importanța punerii în aplicare efective și depline a acesteia, atât la nivel european cât și la nivelul statelor membre.

1.3 În condițiile unor definiții care diferă de la un stat la altul, întreprinderea socială ar trebui descrisă în baza

caracteristicilor comune, cum ar fi obiectivul social, reinvestirea profiturilor și multitudinea formelor juridice și de participare a părților interesate.

1.4 Statele membre și instituțiile UE trebuie să garanteze că întreprinderile sociale sunt incluse și luate în considerare în cadrul inițiativelor și programelor destinate întreprinderilor în condiții egale cu alte forme de întreprindere. Cea mai bună modalitate de promovare a inițiativelor transfrontaliere ale întreprinderilor sociale constă în finanțarea unor locuri de întâlnire pentru schimbul de idei și de modele.

1.5 Accesul mai ușor la capital și instrumentele de finanțare adaptate reprezintă o prioritate pentru întreprinderile sociale. Comisia ar trebui să identifice și difuzeze exemplele de bune practici și inițiative existente la nivelul statelor membre, cum ar fi capitalul hibrid și formele de interacțiune între capitalul public și cele privat; de asemenea, Comisia ar trebui să garanteze că actualul cadru de reglementare nu împiedică dezvoltarea unor noi instrumente.

1.6 Este esențial ca în cadrul următoarei perioade de programare pentru fondurile structurale să fie incluse în mod explicit programe de creare și dezvoltare a unor întreprinderi sociale. În acest sens, Comisia ar trebui să furnizeze orientările necesare privind modul în care pot fi combinate și mobilizate instrumente financiare provenind din surse diferite.

1.7 Comisia ar trebui să lanseze la nivelul UE un exercițiu de comparare a abordărilor în materie de finanțare publică care corespund cel mai bine antreprenoriatului social. De asemenea, Comisia ar trebui să încurajeze și să evalueze licitațiile publice cu specificații sociale și să abordeze problema reglementărilor excesive ale achizițiilor publice. În revizuirea normelor privind ajutoarele de stat, Comisia ar trebui să ia în considerare o derogare pentru toate serviciile sociale de interes general sau să extindă scutirea de notificare asupra tuturor serviciilor publice pe scară restrânsă și asupra anumitor servicii sociale, pentru a încuraja astfel înființarea de noi întreprinderi sociale.

1.8 În anumite state membre, se aplică facilități fiscale, datorită formelor juridice diferite și a misiunilor sociale specifice. Acestea ar trebui revizuite și împărtășite, pentru a încuraja astfel elaborarea unor reglementări adecvate.

1.9 Comisia și statele membre ar trebui să încurajeze crearea unor programe de sprijin specifice pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale și noua generație de întreprinzători sociali.

1.10 Împreună cu întreprinderile sociale, Comisia ar trebui să ia inițiativa de a analiza posibilitatea creării unui sistem european comun de măsurare a rezultatelor sociale și de a încuraja utilizarea sistemelor existente. De asemenea, se recomandă și examinarea mai amănunțită a inițiativelor de creare a unui sistem de raportare mai transparent, menit să consolideze încrederea investitorilor. CESE invită Comisia să inițieze efectuarea unui studiu privind etichetele atribuite deja întreprinderilor sociale existente, cu scopul de a crea un sistem de etichetare sau un cod de conduită european comun.

1.11 Programele de cercetare, inovare și dezvoltare ar trebui să includă întreprinderile sociale. În plus, se recomandă să fie luate inițiative în vederea colectării și diseminării de statistici privind întreprinderile sociale în Europa. Această sarcină ar putea să revină unui observator al întreprinderilor sociale la nivelul UE.

1.12 Ca și ceilalți angajatori, întreprinderile sociale trebuie să îndeplinească cerințele privind condițiile de muncă decente pentru angajații lor și să respecte contractele colective în vigoare, asigurând aplicarea lor corespunzătoare.

1.13 O atenție specială trebuie acordată noilor state membre, pentru a asigura înființarea de întreprinderi sociale prin deschiderea serviciilor publice, adoptarea unor politici de incluziune socială și promovarea unor forme de întreprindere socială cum ar fi economia socială.

2. Introducere

2.1 Comunicarea Comisiei intitulată „Către un Act privind piața unică” din 27 octombrie 2010 ⁽¹⁾ propune măsuri menite să pună în practică conceptul unei „economii sociale de piață cu un grad ridicat de competitivitate”. Una din măsurile propuse se intitulează „inițiativa privind antreprenoriatul social”. Această propunere se regăsește ca una din măsurile-cheie în versiunea finală a comunicării pe tema „Actul privind piața unică” din aprilie 2011 ⁽²⁾ și a fost, de asemenea, identificată drept domeniu prioritar în cadrul avizului CESE INT/548 ⁽³⁾, elaborat ca răspuns la consultările în legătură cu Actul privind piața unică.

2.2 Europa se confruntă cu provocări care necesită soluții care combină prosperitatea economică și bunăstarea socială. Promovarea antreprenoriatului social și a întreprinderilor sociale, în mod special în actualul climat economic tensionat, va permite în același timp valorificarea potențialului său de creștere și crearea de valoare socială adăugată. Exploatarea acestui potențial presupune dezvoltarea și punerea în aplicare a unui cadru politic cuprinzător, cu implicarea unui spectru larg de actori din toate sectoarele societății (societatea civilă, sectorul public și cel privat) la toate nivelurile (local, regional, național și european).

2.3 Antreprenoriatul social și întreprinderile sociale cuprind o multitudine de concepte care includ diferiți actori și diferite condiții existente la nivelul statelor membre. Prezentul aviz exploratoriu este intitulat „Antreprenoriatul social și întreprinderile sociale”, CESE preferând să utilizeze termenul mai larg de „întreprindere socială” (care include și antreprenoriatul social), dat fiind că este nevoie de luarea unor măsuri în toate etapele ciclului de viață al unei întreprinderi sociale.

2.4 Prezentul aviz exploratoriu dorește să identifice domeniile prioritare pentru crearea unui mediu care să permită dezvoltarea întreprinderilor sociale în Europa. În decursul anilor, CESE a abordat această tematică într-o serie de avize ⁽⁴⁾ și salută noua atenție acordată de către Comisie întreprinderii sociale. Trebuie, de asemenea, recunoscute în acest context și eforturile considerabile depuse în ultimii ani în acest sens de diferitele părți interesate, care au fost luate în considerare în cadrul avizului de față ⁽⁵⁾.

3. Observațiile CESE

3.1 Definiția întreprinderii sociale

3.1.1 Diferitele tradiții culturale și lingvistice au dus la accepții diferite ale conceptului de întreprindere socială.

⁽¹⁾ COM(2010) 608 final.

⁽²⁾ COM(2011) 206 final.

⁽³⁾ JO C 132, 3.5.2011, p. 47.

⁽⁴⁾ A se vedea JO C 95, 30.3.1998, p. 99; JO C 117, 26.4.2000, p. 52; JO C 112, 30.4.2004, p. 105; JO C 234, 22.9.2005, p. 1; JO C 120, 20.5.2005, p. 10; JO C 318, 23.12.2009, p. 22; JO C 44, 16.2.2008, p. 84.

⁽⁵⁾ EMES Network (www.emes.net), Ciriec International (www.ciriec.ulg.ac.be), Cecop (www.cecop.coop)

3.1.2 CESE înțelege necesitatea unei definiții clare pentru a permite concentrarea eforturilor, dar propune, în locul unei definiții, elaborarea unei descrieri bazate pe caracteristicile comune, precum:

- au ca obiective principale **obiectivele sociale** și nu de realizare a unor profituri, cu beneficii sociale în favoarea societății în general sau a membrilor întreprinderii;
- funcționează în principal fără scop lucrativ, iar **surplusurile realizate** sunt în general **reinvestite** și nu distribuite către acționarii particulari sau proprietarii întreprinderii;
- sunt organizate sub **forme juridice sau modele de afaceri diferite**: de exemplu cooperative, societăți mutuale, asociații de voluntari, fundații, întreprinderi cu scop lucrativ sau nelucrativ, combinând deseori diferite forme juridice și adaptându-le în funcție de necesități;
- sunt operatori economici care **produc bunuri și servicii** (deseori de interes general), deseori cu o componentă puternică de inovare socială;
- funcționează ca **entități independente**, cu un puternic element de **participare** și **codecizie** (angajați, utilizatori, membri), precum și de **guvernanță și democrație** (reprezentativă sau deschisă).
- deseori provin din sau sunt asociate cu **organizații aparținând societății civile**.

3.1.3 Întreprinderile sociale aduc o **contribuție importantă în societate** și constituie un element fundamental al **modelului social european**. Ele contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 prin crearea de locuri de muncă, dezvoltarea unor demersuri inovatoare pentru a răspunde nevoilor societății, precum și prin coeziunea socială, incluziunea și cetățenia activă pe care le generează. Ele joacă un rol deosebit în promovarea participării femeilor, persoanelor mai în vârstă, a tinerilor, minorităților și migranților. Trebuie, de asemenea, recunoscut că o mare parte din întreprinderile sociale sunt IMM-uri, deseori aparținând economiei sociale, o parte dintre acestea activând în domeniul integrării profesionale.

3.1.4 Lucrările în curs de desfășurare ale Comisiei privind **structurile juridice** pentru economia socială trebuie să țină seama de aceste caracteristici, astfel încât toate formele de întreprindere socială să fie incluse. De asemenea, Comisia ar trebui să ia în considerare efectuarea unui **studiu privind noile forme juridice și noile inițiative legislative** luate în unele state membre ⁽⁶⁾ în vederea evaluării gradului lor de utilitate.

⁽⁶⁾ „Întreprinderi de interes comunitar” (Community Interest Company - CIC) în Regatul Unit, 2005, Legea italiană nr. 118/2005 și decretul 155/2006, legea finlandeză nr. 1351/2003, „Actul privind antreprenoriatul social” din Slovenia, 2011.

3.2 *Includerea întreprinderilor sociale în politica publică privind întreprinderile*

3.2.1 Politicile publice pentru dezvoltarea și creșterea întreprinderilor sociale sunt legate de numeroase domenii politice, cum ar concurența, piața internă, finanțele și inovarea. Pentru a facilita înființarea de noi întreprinderi și funcționarea lor, inițiativele de politică publică trebuie să **includă întreprinderile sociale în condiții egale** cu celelalte forme de întreprinderi, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul UE, recunoscând în același timp caracteristicile lor specifice.

3.2.2 Deseori, întreprinderile sociale își desfășoară activitatea la nivel local; creșterea economică nu reprezintă neapărat un obiectiv evident sau o prioritate. În abordarea posibilităților de creștere, ele preferă deseori alte modalități decât competiția sau expansiunea modelului lor de afaceri. De acest fapt trebuie să se țină seama în legătură cu **inițiativele transfrontaliere privind întreprinderea socială**. UE și statele membre ar trebui să finanțeze și să sprijine înființarea de forumuri, schimburile de ucenici, „tabere de inovare socială” și rețelele pentru franciză socială, care ar putea constitui o cale mai bună de încurajarea a ideilor inovatoare și cooperării transfrontaliere.

3.3 *Stimularea investițiilor sociale*

3.3.1 Îmbunătățirea accesului la capital pentru înființare și dezvoltare reprezintă o prioritate pentru întreprinderile sociale. În prezent se constată o lipsă de instrumente financiare dezvoltate pe specificul întreprinderilor sociale, în ciuda interesului considerabil pentru cooperare, atât din partea instituțiilor financiare, cât și a întreprinderilor sociale. O serie de instrumente financiare inovatoare sunt în curs de dezvoltare la nivel local și național. Comisia ar trebui să întreprindă măsuri pentru a **colecta și împărtăși bune practici** în cadrul aceste **inițiative inovatoare** și experiența disponibilă în statele membre, în vederea **stimulării investițiilor sociale** în Europa. În această abordare, Comisia ar trebui să țină seama de următoarele aspecte.

3.3.1.1 Datorită specificului lor și formelor juridice diferite, întreprinderile sociale nu pot face uz de aceleași instrumente financiare de care dispun alte tipuri de întreprinderi. O dotare cu **capital hibrid** ⁽⁷⁾, adaptată cerințelor, care cuprinde subvenții, capital propriu și capital împrumutat, se potrivește mai bine ciclului de viață al întreprinderilor sociale. Capitalul hibrid combină o parte de subvenții (subvenții publice, fonduri de caritate, donații) cu fonduri proprii și instrumente de credit și de partajare a riscurilor. Instrumentele financiare de tipul capitalului hibrid includ subvenții recuperabile, împrumuturi nerambursabile, subvenții convertibile și acorduri privind repartizarea veniturilor. Un capital hibrid implică o strânsă interacțiune între capitalul public și cel privat.

⁽⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>

3.3.1.2 Apariția unor **intermediari** care se adresează în mod specific întreprinderilor sociale trebuie de asemenea luată în considerare. Acestea joacă un rol fundamental prin faptul că reunesc întreprinderile sociale și investitorii; ele pun la dispoziție informații, furnizează capital, consultanță și sprijin. Există o serie de exemple interesante care merită să fie examinate mai amănunțit ⁽⁸⁾.

3.3.1.3 Comisia ar trebui să acorde atenție și apariției unor tipuri de fonduri publice de **investiții sociale** ⁽⁹⁾ și altor inițiative din sectorul financiar (bănci cooperatiste ⁽¹⁰⁾, bănci sociale ⁽¹¹⁾, bănci comerciale cu programe sociale ⁽¹²⁾, ca și apariției altor instrumente inovatoare, precum „obligațiunile cu impact social” (*social impact bonds*) ⁽¹³⁾. În contextul scăderii nivelului de finanțare publică, este deosebit de important ca aceste inițiative să fie sprijinite.

3.3.2 Este esențial ca Comisia să garanteze că întregul **cadru de reglementare al UE** (de exemplu reglementările privind acordarea de ajutor de stat) susține și nu obstrucționează aceste instrumente financiare nou create.

3.3.3 Următoarea perioadă de programare pentru **fondurile structurale** ar trebui să includă în mod explicit programe de înființare și dezvoltare a întreprinderilor sociale disponibile pe termen mai lung, pentru a asigura astfel un sprijin susținut în faza sensibilă de înființare a unei noi întreprinderi. Pentru ca fondurile structurale să fie utilizate în sprijinul întreprinderilor sociale, Comisia ar trebui, de asemenea, să furnizeze **orientările necesare** privind modul în care pot fi combinate și mobilizate instrumente financiare provenind din surse diferite.

3.4 Modernizarea finanțării publice

3.4.1 Deseori, întreprinderile sociale produc bunuri și servicii de interes general care sunt finanțate în primul rând din fonduri publice. Aplicarea cadrului juridic actual îi avantajează deseori pe marii actori privați, cu o capitalizare solidă. Ar trebui dezvoltate noi instrumente juridice sau ar trebui dezvoltate în continuare cele existente, care să se potrivească mai bine întreprinderilor sociale. Comisia ar trebui să lanseze **la nivelul UE un exercițiu de comparare a abordărilor în materie de finanțare publică** care acomodează cel mai bine antreprenoriatul social.

3.4.2 Așa cum a arătat în avizul său INT/570 ⁽¹⁴⁾, CESE consideră că participarea IMM-urilor, inclusiv a întreprinderilor sociale, la achizițiile publice trebuie să sporească. Garantarea **accesului egal la procedurile de achiziții publice** pentru

toți actorii este esențială. Achizițiile publice trebuie să fie simplificate prin **simplificarea procedurilor administrative**. Comisia joacă un rol fundamental în ceea ce privește colectarea și punerea la dispoziție a unor modele de achiziții publice eficiente și simple pentru întreprinderile sociale.

3.4.3 Avizul CESE privind achizițiile publice subliniază în același timp și **importanța aspectelor inovatoare, sociale și de mediu pentru achizițiile publice**. În acest context, ghidul Comisiei privind „Achizițiile orientate social” ⁽¹⁵⁾, care identifică modalitățile de a ține seama de aspecte sociale și de mediu în cadrul achizițiilor publice, este de o importanță deosebită și ar trebui să se bucure de o mai mare prioritate. Comisia ar trebui, de asemenea, să ia măsuri de încurajare și evaluare a ponderii procedurilor de achiziții publice care au o dimensiune socială.

3.4.4 Comisia ar trebui să abordeze problema **reglementărilor excesive** a achizițiilor publice care poate fi constatată în unele state membre, prin sensibilizarea cu privire la alternativele existente, la instrumentele de finanțare publice mai potrivite și mai inovatoare.

3.4.5 Pentru întreprinderile sociale, reglementările privind ajutoarele de stat deseori reprezintă o provocare. În avizul său TEN/455 ⁽¹⁶⁾, CESE se pronunță în favoarea unei abordări mai diversificate și proporționale, care să țină seama nu numai de criterii economice, ci și de aspecte sociale, teritoriale și de mediu, și subliniază necesitatea de a măsura eficiența din punct de vedere al calității, rezultatelor și durabilității. Eforturile actuale în vederea **simplificării și clarificării** reglementărilor privind acordarea de ajutoare de stat trebuie, prin urmare, să țină seama de efectele pe care revizuirea acestora le are asupra întreprinderilor sociale. De asemenea, trebuie **subliniate derogările** deja **existente** pentru întreprinderile sociale ⁽¹⁷⁾.

3.4.6 În revizuirea normelor privind acordarea ajutoarelor de stat, Comisia ar trebui să **extindă regimul de scutire asupra tuturor serviciilor sociale de interes general**, sau, așa cum propune avizul CESE, să **extindă scutirea de notificare** asupra tuturor serviciilor publice pe scară restrânsă și asupra anumitor servicii sociale. Incertitudinea și sarcinile administrative suplimentare care derivă din respectarea normelor privind ajutoarele de stat ar putea să-i descurajeze pe investitorii privați și pe responsabilii pentru achizițiile publice să țină seama de întreprinderile sociale. Scutirile pot stimula inovarea și înființarea de noi întreprinderi. O asemenea inițiativă ar trebui însă să dispună de un mecanism corespunzător pentru a preveni corupția.

3.4.7 Întreprinderile sociale pot activa sub forme juridice diferite, fiind astfel deseori supuse unor **norme și condiții de impozitare diferite**. Datorită obiectivelor lor sociale și repartizarea limitată a profitului sau impunerea unui plafon maxim de repartizare, întreprinderile sociale din anumite state membre se bucură de stimulente fiscale și alte derogări de ordin fiscal. Acestea ar trebui examinate și împărtășite, pentru a încuraja dezvoltarea unor reglementări adecvate întreprinderilor sociale, indiferent de statutul lor juridic.

⁽⁸⁾ www.unltd.org.uk; www.commoncapital.org.uk; www.cafonline.org.

⁽⁹⁾ Principalii actori care oferă investiții sociale sunt fondurile filantropice de capital de risc, fondurile de investiții sociale, societățile de consultanță și bursele de valori sociale. Pentru detalii a se vedea: Perspective privind finanțarea întreprinderilor sociale pentru investitori, http://217.154.230.218/NR/rdonlyres/1FC8B9A1-6DE2-495F-9284-C3CC1CFB706D/0/BC_RS_InvestorPerspectivesonSocialInvestment_forweb.pdf. Un exemplu de investiții sociale îl constituie „Big Society Capital” din Regatul Unit. Amănunte la: <http://www.cabinetoffice.gov.uk/content/big-society-capital>.

⁽¹⁰⁾ www.eurocoopbanks.coop.

⁽¹¹⁾ www.triodos.be.

⁽¹²⁾ Inițiativă lansată de grupul bancar Intesa Sanpaolo pentru întreprinderi sociale; Banca Prossima; www.bancaprossima.com.

⁽¹³⁾ www.socialfinance.org.uk/sib.

⁽¹⁴⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 113.

⁽¹⁵⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=331&langId=ro&pubId=606&type=2&furtherPubs=yes>

⁽¹⁶⁾ JO C 248, 25.8.2011, p. 26.

⁽¹⁷⁾ De exemplu sprijin pentru formarea angajaților, ajutoare la angajare, asistență pentru persoane cu handicap precum și alte forme de ajutor de mai mică importanță.

3.5 Lansarea unor programe de dezvoltare pentru întreprinderi sociale

3.5.1 Pentru a se dezvolta, întreprinderile sociale au nevoie de **acces la programe de sprijin adaptate cerințelor lor**. Inițiativele care includ incubatoare de afaceri care oferă sprijin, locuri de muncă și consiliere s-au dovedit eficiente în faza de demarare; același lucru se poate spune și despre programele de formare oferite de rețelele de întreprinderi sociale. O atenție specială trebuie acordată programelor de pregătire în faza premergătoare investițiilor. Dezvoltarea și împărtășirea acestor tipuri de program de susținere ar trebui încurajate.

3.5.2 Este nevoie de eforturi în vederea sprijinirii **generației următoare de întreprinzători sociali**. Antreprenoriatul social ar trebui încurajat prin învățământul formal, informal și non-formal. Experiența din cadrul programelor speciale de pregătire pentru întreprinderile sociale⁽¹⁸⁾ ar trebui să fie difuzată în statele membre.

3.5.3 Comisia și statele membre ar trebui să **sprijine și actorii și rețelele consacrate** din domeniul întreprinderilor sociale și să **coopereze** cu aceștia. Deseori, întreprinderile sociale își au originea în sectorul voluntariatului sau în economia socială. Acestea reprezintă un canal excelent pentru a se adresa antreprenorilor și întreprinderilor sociale.

3.6 Sensibilizarea și crearea unui spirit de încredere în întreprinderile sociale

3.6.1 Întreprinderile sociale trebuie să devină mai vizibile și recunoscute ca sector vital pentru societate. Comisia ar trebui să prevadă introducerea unei „**etichete**” europene **pentru întreprinderile sociale**, ceea ce ar putea contribui la sensibilizare, la recunoașterea acestora precum și la sporirea încrederii și interesului pentru ele. Un prim pas ar putea fi efectuarea unui studiu inițiat de Comisie și desfășurat în colaborare cu întreprinderile sociale, studiu dedicat etichetelor și sistemelor de certificare existente deja în statele membre⁽¹⁹⁾.

3.6.2 În sfera cercetării și a politicii, activitatea economică este deseori echivalată cu intenția sectorului privat de generare a profitului. Ar trebui întreprinse eforturi pentru a include în mod continuu **întreprinderile sociale în programele de cercetare, inovare și dezvoltare**.

3.6.3 Se constată absența unor **statistici consolidate** la nivelul fiecărui stat membru și la nivel european **privind întreprinderile sociale**. Utilizarea de conturi satelit⁽²⁰⁾ ar trebui promovată în toate statele membre. În plus, crearea unui observator pentru întreprinderile sociale la nivelul UE, cu implicarea activă a CESE și a organismelor similare de la nivel național și în strânsă colaborare cu statele membre, ar putea contribui la colectarea, compararea și diseminarea publică și într-un mod sistematic a cunoștințelor în domeniu.

3.6.4 Beneficiile întreprinderilor sociale trebuie să devină mai vizibile prin **măsurarea altor valori decât a celor strict economice**. Există o serie de instrumente de măsurare a rezultatelor sociale⁽²¹⁾, precum și metode de contabilitate socială.

Din păcate, utilizarea acestora în cazul actorilor de talie mică este deseori complicată. UE, în cooperare cu întreprinderile sociale, cu cercetători și furnizori de capital, ar trebui să încurajeze utilizarea sistemelor existente, luând însă în același timp măsuri pentru a introduce un sistem european comun mai simplu sau un cod de conduită bazat pe sistemele existente.

3.6.5 **Sporirea încrederii** în întreprinderile sociale depinde de asigurarea unui nivel mai ridicat de deschidere și transparență. Deseori, întreprinderile sociale se sprijină pe finanțarea din fonduri publice, donații private și cotizații ale membrilor. Modul în care sunt utilizate aceste resurse ar trebui raportat într-o manieră mai deschisă, **utilizând un sistem deschis de monitorizare**, care ar putea fi un sistem standard utilizat în UE, pentru a spori astfel încrederea investitorilor. Un nivel de transparență mai ridicat și un sistem de raportare deschis ar reduce în același timp riscul ca întreprinderea socială să fie transformată rapid într-un tip de întreprindere care să urmărească obținerea de profituri sau riscul ca directorii și membrii comitetului de conducere să-și atribuie indemnizații prea mari.

3.6.6 Pentru stabilirea unor condiții optime pentru întreprinderile sociale este nevoie de o **coordonare și un dialog permanent** între toate sectoarele societății. Un asemenea demers, desfășurat sub îndrumarea Comisiei, necesită cooperare între toate instituțiile UE, statele membre și societate în ansamblu, acordându-se o atenție specială autorităților regionale, care deseori sunt principalele părți interesate. Prin componența, experiența și legăturile sale strânse cu statele membre, CESE, ca și Comitetul Regiunilor, va putea juca un rol fundamental în cadrul etapelor următoare în ceea ce privește antreprenoriatul social.

3.7 Alte comentarii

3.7.1 Deseori, activitățile întreprinderilor sociale implică **voluntari**. Este important să existe claritate cu privire la rolul acestora. Decizia Consiliului din 27 noiembrie 2009⁽²²⁾ definește activitățile voluntare ca fiind „desfășurate de o persoană pe baza dorinței, a alegerii și a motivației personale”. Ele nu înlocuiesc oportunitățile profesionale, de muncă remunerată, dar aduc o valoare adăugată la nivelul societății.

3.7.2 Ca și ceilalți angajatori, întreprinderile sociale trebuie să îndeplinească cerințele privind **condițiile de muncă decente** și să respecte contractele colective în vigoare. Ele trebuie să aplice dispozițiile legislației europene, legile naționale și contractele colective cu privire la dreptul la informare, consultare și participare a salariaților; de asemenea, ele trebuie să identifice modul cel mai adecvat pentru ca aceste drepturi să fie aplicate în mod corect.

3.7.3 Întreprinderile sociale s-au dezvoltat în contexte naționale diferite. CESE solicită în mod explicit Comisiei să acorde sprijinul corespunzător și să dezvolte inițiative în special pentru **dezvoltarea întreprinderilor sociale în noile state membre**. Aportul adus în favoarea schimbărilor sistemelor de protecție socială, promovarea unei politici de incluziune activă, stimulentele pentru crearea unei economii sociale și pentru actorii din acest domeniu sau deschiderea pieței de servicii publice reprezintă deopotrivă inițiative importante în acest sens.

⁽¹⁸⁾ A se vedea www.sse.org.uk și diferite programe de masterat pentru întreprinderile sociale (Universitățile Trento sau Bocconi).

⁽¹⁹⁾ www.standardsmap.org/en și www.socialenterprisemark.org.uk.

⁽²⁰⁾ http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/SeriesF_91E.pdf.

⁽²¹⁾ www.thesoinetwork.org; <http://iris.thegiin.org>; www.iso.org/iso/social_responsibility.

⁽²²⁾ JO L 17, 22.1.2010, p. 43.

3.7.4 De asemenea, UE ar trebui să promoveze **conceptul de întreprindere socială și în afara granițelor sale**. Modelul UE de întreprindere socială ar trebui difuzat, pentru a servi drept exemplu pentru dezvoltarea unor modele similare în țările candidate și la nivel internațional.

Bruxelles, 26 octombrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON
